

BUKOVINIAN STATE
MEDICAL UNIVERSITY

БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ȘTEFAN CEL MARE
UNIVERSITY
OF SUCEAVA

СУЧАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. ШТЕФАНА ЧЕЛ МАРЕ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ

AKTUALINI PYTANNIA SUSPILINIH
NAUK TA ISTORII MEDITSINI
(APSNIM)

CURRENT ISSUES OF SOCIAL
STUDIES AND HISTORY OF
MEDICINE

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ
ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК
И ИСТОРИИ МЕДИЦИНЫ

ENJEUX ACTUELS DES SCIENCES
SOCIALES ET DE L'HISTOIRE DE
LA MEDECINE

Спільний українсько-румунський науковий журнал
Joint Ukrainian-Romanian scientific journal

2024, 2 (38)

<i>Журнал засновано в 2013 р. Перереєстровано 27.07.2015 р. у Міністерстві юстиції України (Свід. № 21495-11295ПП – Сер. КВ)</i>	<i>Journal started publishing in 2013 year. Re-registered in the Ministry of Justice of Ukraine 27.07.2015 p (Cert.of registr. № 21495-11295ПП – Ser. KB)</i>
<i>Журнал включено до Категорії "Б" Переліку наукових фахових видань України з історичних та філологічних наук (Наказ МОН України № 409 від 17.03.2020 р.)</i>	<i>Journal is on the List of Scientific Professional publication of the Ministry of Education and Science of Ukraine Category «B», entitled to publish main results of dissertations in different fields of Historical sciences and Philological sciences (order № 409 of 17.03.2020)</i>
<i>Журнал включено до Реєстру у сфері медіа (Ріш. № 690 від 07.03.2024 р.; Національна Рада України з питань телебачення та радіомовлення). Ідентифікатор медіа R30-03090.</i>	<i>The Journal is included in the Register in the field of media (Dec. № 690, 07.03.2024; National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting). Media ID R30-03090.</i>

Editors-in-Chief: Dr. of History, Prof. **Antoni Moysey** (Bukovinian State Medical University)
Dr. of History, Prof. **Stefan Purici** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Executive Editors: Dr. of Philology, Prof. **Antonina Anistratenko**, responsible for the electronic version of the journal

Ph.D., Assoc. Prof. **Yulia Rusnak** (Bukovinian State Medical University)

Ph.D., Assoc. Prof. **Tetyana Nykyforuk** (Bukovinian State Medical University)

Dr. of History, Assoc. Prof. **Harieta Mareci Sabol** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Editors Assistants: Ph.D., Lecturer **Vasile M. Demciuc** (Ștefan cel Mare University of Suceava)

Responsible for the Bibliographic description of the references: Svitlana Tulevska

Journal was registered in the international scientometric and bibliographical database **EBSCO**, **Index Copernicus**, **Directory of Open Access Journals (DOAJ)**, **Ulrichs Web**, **Erih Plus**, **Scientific Indexing Services**, **Index of Turkish Education**, **Infobase Index**, **World Cat**, **DRJI**, **MIAR**, **Root indexing**, has published in database: **Google Scholar**, **SCIARY** (World Wide Science Educational Library), **Scientific periodicals of Ukraine**, **CEEOL** (Germany), **e-library**.

EDITORIAL BOARD:

SOCIAL SCIENCES

History: Prof. *Onoriu Colăcel*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof., *Serhiy Dobrshanskyi*, Ph. D., Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Assoc. Prof. *Gennadii Kazakevych*, Dr. of History, Taras Shevchenko Kyiv National University (Ukraine); Prof. *Michel Kerautret*, Dr. of History, Ecole des Hautes études en sciences sociales (Paris, France); Prof. *Zenon Kohut*, Dr. of History, Alberta University (Edmonton, Canada); Prof. *Anatoliy Kotsur*, Dr. of History, Taras Shevchenko Kyiv National University (Ukraine); Prof. *Oleksandr Kurochkin*, Dr. of History, M. Rylskiy Institute of Art, Folklore and Ethnology, Academy of Sciences (Kyiv, Ukraine); Prof. *Yuri Makar*, Dr. of History, Academician of the Ukrainian Academy of History, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Senior Research Associate *Paul Meerts*, Dr. of History, Institute of International Relations Clingendael (The Hague, Netherlands); Prof. *Olimpia Mitric*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Gheorghe Onișoru*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Nataliya Petrova*, Ph. D., I. I. Mechnikov National University of Odesa (Ukraine); Assoc. Prof. *Florin Pintescu*, Dr. of History, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Acad. *Stepan Pavliuk*, Dr. of History, Director of the Institute of Ethnology, Academy of Sciences (Ukraine); Acad. *Anna Skrypnyk*, Dr. of History, Director of the Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology, Academy of Sciences (Kyiv, Ukraine); Prof. *Andrzej Wawryniuk*, Dr. of History, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Cholmie (Poland);

Philology: Prof. *Bertrand Badiou*, Dr. of Philology, Ecole normale supérieure (Paris, France); Prof. *Piotr Borek*, Dr. of Philology, Head of the Polish Philology Institute Krakiv Pedagogical University (Poland); Assoc. Prof. *Carmen Dărăbuș*, Dr. of Philology, Kliment Ohridski University of Sofia (Bulgaria); Prof. *Mircea A. Diaconu*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Evelina-Mezalina Graur*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Adam Falowski*, Dr. of Philology, Head of the East Slavic Philology Institute Jagiellonian University (Poland); Prof. *Roma Franko*, Dr. Of Philology, University of Saskatchewan (Canada); Assoc. Prof. *Anastasiya Lepetiukha*, Kharkiv national pedagogical university named after H. Skovoroda (Ukraine); Assoc. Prof. *Simona-Aida Manolache*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Chief Research Worker *Anna-Maria Sorescu-Marinkovich*, Dr. of Philology, Balkan Institute at Serbian Academy of Sciences and Art (Belgrad, Serbia); Prof. *Hanna Martynova*, Dr. of Philology, Bohdan Chmelnytskyi Cherkasy National University (Ukraine); Prof. *Ovidiu Morar*, Dr. of Philology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Mihaela Violeta Munteanu*, Dr. of Philology, Technical University of Cluj-Napoca (Romania); Prof. *Rodica-Mărioara Nagy*, Dr. of Filology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Felix-Narcis Nikolau*, Dr. Of Philology, Lunds universitet (Sweden); Prof. *Antoaneta Olteanu*, Dr. of Philology, Bucharest University (Romania); Assoc. Prof. *Oleksandr Rak*, Ph. D. of Philology, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Nataliya Rusnak*, Dr. of Philology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine); Dr. of Filology, Prof. *Svitlana Shabat-Savka*, Ph. D. of Philology, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Ukraine);

Philosophy: Prof. *Sorin Tudor Maxim*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Diego Sanches Mecka*, Dr. of Philosophy, National University of Distance Education (Madrid, Spain); Assoc. Prof. *George Neamțu*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Bogdan Popoveniuc*, Dr. of Philosophy, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Assoc. Prof. *Nina Zoriy*, Ph. D. of Philosophy, Bukovinian State Medical University (Ukraine).

HISTORY OF MEDICINE:

Assoc. Prof. *Carmen Cornelia Bălan*, Dr. of Psychology, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Dr. med. Dipl.-Psych, MBA, *Gerhardt Dammann*, Chief of Psychiatrische Klinik Münsterlingen and the psychiatric services Thurgau (Switzerland); Prof. *Alexander Fediv*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Oleksandr Ivashyuk*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Alfred Prits*, Dr. of Psychology, President of World Psychology Union Head of Psychotherapy and Psychoanalysis Institute in Vienna (Austria); Assoc. Prof. *Nadia Laura Serdenciu*, Dr. of Educational Sciences, Ștefan cel Mare University of Suceava (Romania); Prof. *Viktor Tashchuk*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine); Prof. *Dmytro Tyntyuk*, Dr. of Medicine, Chisinau State University of Medicine and Pharmacy N. Testemitsanu (R. Moldova); Prof. *Bohdan Vasylevskiy*, Dr. of Medicine, Chief of Psychosomatik Institute (Warsaw, Poland); Prof. *Vasyl Cheban*, Dr. of Medicine, Bukovinian State Medical University (Ukraine).

Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. Серія «Історичні та філологічні науки» || Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukrainian-Romanian scientific journal. Series «Historical and philological sciences»/ Редколегія: А. Мойсей, Ш. Пуріч. Чернівці—Сучава: БДМУ. 2024. № 2 (38). 172 с.

ISSN: 2311-9896; EISSN 2411-6181

The actual problems of world history, history of Ukraine, history of religion, ethnogenesis and traditional culture of peoples, archeology, philosophy, linguistics, literature and history of medicine are investigated in the journal. The journal is the international edition according to the sphere of extension and geography of the authors.

ББК 60я53+5г.я43

The journal is published in paper and electronic version with the resolution of the academic council of Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University» (Decision № 4. Date: 28.11.2024).

The authors are responsible for the selection, accuracy of given information, citations, proper names, geographical names and other data.

Publishing: 2-4 issues a year. Languages: Ukrainian, English, Romanian.

Address: Ukraine, 58000, Chernivtsi, Heroiv Maidanu str., 3, Department of Social Sciences and Ukrainian Studies.
Tel.:(0372) 520871. **E-mail:** snim@bsmu.edu.ua; society@bsmu.edu.ua

The electronic version of the journal is available on the Web sites: <http://apsnim.bsmu.edu.ua>; <http://doaj.org> (DOAJ); <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (National V.Vernadskijlibrary web-site); <https://journals.indexcopernicus.com/representative/issue/list> (Copernicus ICI).

ЗМІСТ (SUMMARY)

ІСТОРИЧНІ НАУКИ HISTORICAL SCIENCE

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ HISTORY OF UKRAINE

- Мойсей Антоній, Ільків Микола.** АРХЕОЛОГІЧНІ СТАРОЖИТНОСТІ ДАВНЬОЇ ОКОЛИЦІ ЧЕРНІВЦІВ – РОШІ ТА ІСТОРІЯ ЦЕЦІНСЬКОЇ ФОРТЕЦІ. C. 6-31
Moysey Antoni, Ilkiv Mykola. Archaeological Antiquities of the Old Suburb of Chernivtsi – Roşa and the History of the Țețina Fortress.
- Мойсей Антоній, Геруш Ігор, Аністратенко Антоніна.** Село Роша (Рошоша, Рошіша, Рушиця, Рошуша, Рошуше) в складі Молдавського князівства (1359-1774 рр.). C. 32-45
Moysey Antoni, Gerush Igor, Anistratenko Antonina. THE VILLAGE OF ROSHA (ROȘOȘA, ROȘIȘA, RUSCHIZA, ROSUȘA, ROȘUȘE) WITHIN THE PRINCIPALITY OF MOLDAVIA (1359-1774).
- Юрій Михайло.** ОСОБЛИВОСТІ ВХОДЖЕННЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ, ВОЛИНИ, ПІВНІЧНОЇ БУКОВИНИ І БЕССАРАБІЇ ДО СКЛАДУ УРСР ЯК ПЕРЕДУМОВИ МАЙБУТНЬОЇ РАДЯНІЗАЦІЇ. C. 46-50
Yuriy Mykhailo. Features of the inclusion of Eastern Galicia, Volyn, Northern Bukovyna and Bessarabia into the USSR.

ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВЧЕНЬ HISTORY OF ECONOMIC DOCTRINES

- Сторощук Богдан, Цепенда Микола.** ЗАРОДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ НА БУКОВИНІ: ДІАЛЕКТИКА ВЗАЄМОДІЇ ОСОБИСТОСТІ ТА СЕРЕДОВИЩА В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ. C. 51-60
Storoshuk Bohdan, Tsependa Mykola. The Birth of Economic Science in Bukovyna: Dialectics of the Interaction of the Individual and the Environment in the Decision-Making Process.

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ HISTORY OF MEDICINE

- Бадюк Михайло, Пасько Ірина, Солярник Валерій, Бірюк Ігор.** ЛІДЕРСТВО В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ США (ДО 200-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ДЖОНАТАНА ЛЕТТЕРМАНА (1824-1872)). C. 61-67
Badiuk Mykhailo, Pasko Iryna, Solarik Valeriy, Biryuk Igor. From the history of leadership in the development of US military medicine (To the 200th anniversary of the birth of Jonathan Letterman (1824-1872)).
- Дейнека Святослав, Сидорчук Леонід, Міхєєв Андрій, Сидорчук Руслан, Сидорчук Ігор.** ІЛЛЯ ІЛЛІЧ МЕЧНИКОВ – ВІД ЗООЛОГА ДО МІКРОБІОЛОГА ТА ДО ВІДКРИТТЯ ФАГОЦИТОЗУ. C. 68-71
Deineka Svyatoslav, Sydorchuk Leonid, Mikheev Andriy, Sydorchuk Ruslan, Sydorchuk Igor. Ilyia Ilyich Mechnykov – from zoologist to microbiologist and to the discovery of phagocytosis.
- Іванченко Світлана, Журавльова Анна, Макобрей Софія, Беліченко Валерія.** ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ ПАЦІЄНТА З ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ. C. 72-77
Ivanchenko Svitlana, Zhuravlyova Anna, Makobrei Sofiia, Bielichenko Valeriia. Evolution of the concept of management of patients with diabetes.
- Кожолянко Олена.** РОЗВИТОК МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ У СТАРОДАВНЬОМУ КИТАЇ В ЕПОХУ ПЕРШИХ ЦЕНТРАЛІЗОВАНИХ ІМПЕРІЙ. C. 78-86
Kozholianko Olena. The Development of Medical Knowledge in Ancient China during the Era of the First Centralized Empires.
- Мандрик-Мельничук Марія.** Трансформація радянської психіатрії: з галузі медицини у каральну систему для боротьби з інакодумством. C. 87-96
Mandryk-Melnichuk Mariia. TRANSFORMATION OF SOVIET PSYCHIATRY: FROM THE BRANCH OF MEDICINE TO A PUNITIVE SYSTEM TO COMBAT DISSENTENCE.
- Русіна Світлана, Нікоряк Руслана, Ткачук Наталія.** Історія вивчення питання епідеміології розладів психіки та поведінки серед підлітків Чернівецької області. C. 97-101
Rusina Svitlana, Nikoryak Ruslana, Tkachuk Natalia. THE HISTORY OF STUDYING THE ISSUE OF EPIDEMIOLOGY OF MENTAL AND BEHAVIORAL DISORDERS AMONG ADOLESCENTS OF CHERNIVTSI REGION.
- Русіна Світлана, Нікоряк Руслана, Ткачук Наталія.** Вплив історико-суспільних факторів на девіантну і делінквентну поведінку серед соціально депривованих підлітків. C. 102-107
Rusina Svitlana, Nikoryak Ruslana, Tkachuk Natalia. IMPACT OF HISTORICAL AND SOCIAL FACTORS ON DEVIANT AND DELINQUENT BEHAVIOR AMONG SOCIALLY DEPRIVED ADOLESCENTS.

**ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ
PHILOLOGICAL SCIENCE**

**МОВОЗНАВСТВО
LINGUISTICS**

**УКРАЇНСЬКА МОВА
UKRAINIAN LANGUAGE**

Руснак Наталія, Руснак Юлія. СПЕЦИФІКА НЕФІНІТНИХ ФОРМ ДІЄСЛОВА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ. С. 108-112
Rusnak Natalia, Rusnak Yulia. Specificity of non-finite verb forms in modern Ukrainian language.

**ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО
TRANSLATION STUDIES**

Лисенко Наталя, Берестова Алла, Литвиненко Ольга, Шутак Лариса, Дорошина Лілія. Особливості латинсько-англійсько-українського перекладу анатомічних термінів-метафор із модифікатором – назвою вмістища. С. 113-117
Lysenko Natalia, Berestova Alla, Lytvynenko Olha, Shutak Larysa, Doroshyna Liliia. FEATURES OF THE LATIN-ENGLISH-UKRAINIAN TRANSLATION OF ANATOMICAL TERMS-METAPHORES WITH THE MODIFIER – THE NAME OF THE RECEPTACLE.

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ
METHODOLOGY OF TEACHING IN HIGHER SCHOOL**

Нічий Валентина. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ. С. 118-121
Nichyi Valentyna. Advantages and disadvantages of artificial intelligence in learning foreign languages.

Слухенська Руслана, Іванушко Яна, Мурадханян Ірина. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНО-МОВНОГО ПРАГМАТИЗМУ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ. С. 122-126
Slukhenska Ruslana, Ivanushko Yana, Muradkhanian Iryna. Features of the formation of cultural-linguistic pragmatism in the institution of higher education.

Слухенська Руслана, Логуш Леся, Зендик Олена, Панасенко Наталія, Скакун Ігор. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ». С. 127-131
Slukhenska Ruslana, Lohush Lesya, Zendyk Olena, Panasenko Nataliia, Skakun Ihor. Organizational and methodological characteristics of the educational and professional training program in the specialty «Therapy And Rehabilitation».

**ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО
LITERARY STUDIES**

Подковирофф Нанушка Тат'яна Соня, Войтенко Леся. Французька драматургія другої половини ХХ століття: традиції та новаторство. С. 132-137
Podkovyroff Nanouchka Tatiana Sonia, Voitenko Lesia. LE THÉÂTRE FRANÇAIS DE LA SECONDE MOITIÉ DU XXe SIÈCLE: TRADITIONS ET INNOVATIONS.

**КОМПАРАТИВІСТИКА
COMPARATIVE LITERATURE**

Аністратенко Антоніна. СУЧАСНІ РОМАНИ В ЖАНРІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ІСТОРІЇ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ СУПРОТИВУ УКРАЇНЦІВ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ. С. 138-145
Anistratenko Antonina. Modern novels in the genre of alternative history as an implementation of the resistance of Ukrainians to russian aggression.

Сиваченко Галина. ДИСКУРСИВНІСТЬ ЩОДЕННИКОВОГО ТЕКСТУ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА В КОНТЕКСТІ ЩОДЕННИКІВ ФРАНЦУЗЬКИХ МОДЕРНІСТІВ. С. 146-155
Syvachenko Galyna. Discursivity in Volodymyr Vynnychenko's Diary Text: A Comparative Analysis with French Modernist Diaries.

**РЕЦЕНЗІЇ
REVIEWS**

Даскалюк Оксана. РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «СТУДІЇ З ПРИКЛАДНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ: ЛІНГВОДИДАКТИКА, НАВЧАЛЬНА ФРАЗЕОЛОГІЯ, КОНТРАСТИВНА ФРАЗЕОЛОГІЯ», Г. КУЗЬ, ПРЯШІВ: ВИД-ВО ПРЯШІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ, 2024, 212 С. С. 156-157
Daskaliuk Oksana. Review of the monograph «Studies in applied phraseology: didactics in teaching language, educational phraseography, contrastive phraseology», Н. Кuz, Presov: University of Presov, 2024, 212 p.

**ОСОБЛИВОСТІ ЛАТИНСЬКО-АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО
ПЕРЕКЛАДУ АНАТОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ-МЕТАФОР
ІЗ МОДИФІКАТОРОМ – НАЗВОЮ ВМІСТИЛИЩА**

Наталя ЛИСЕНКО, Алла БЕРЕСТОВА,

Національний фармацевтичний університет,
natalilisenko1977@gmail.com, balla19682802@gmail.com;

Ольга ЛИТВИНЕНКО,

Національний університет цивільного захисту України,
lytvynenko_olha@nuczu.edu.ua;

Лариса ШУТАК,

Буковинський державний медичний університет,
shutak.larysa@bsmu.edu.ua;

Лілія ДОРОШИНА,

Національна академія Національної гвардії України,
doroshyna.lilia@gmail.com

**FEATURES OF THE LATIN-ENGLISH-UKRAINIAN
TRANSLATION OF ANATOMICAL TERMS-METAPHORES
WITH THE MODIFIER – THE NAME OF THE RECEPTACLE**

Natalia LYSENKO, Alla BERESTOVA,

National University of Pharmacy,
ORCID ID 0000-0001-8607-2213, Researcher ID: HTQ-0741-2023;

ORCID ID 0000-0001-6036-7961, Researcher ID: Г-9822-2019;

Olha LYTUVYENKO,

National University of Civil Protection of Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-3322-8805, ResearcherID: HZJ-1869-2023;

Larysa SHUTAK,

Bukovynian State Medical University,
ORCID ID: 0000-0001-8038-4080, RESEARCHER ID: S-61-30-2016;

Liliia DOROSHYNIA,

National Academy of the National Guard of Ukraine
ORCID ID 0000-0002-0199-4372, Researcher ID: LSJ-1508-2024.

Лисенко Наталя, Берестова Алла, Литвиненко Ольга, Шутак Лариса, Дорошина Лілія. Особливості латинсько-англійсько-українського перекладу анатомічних термінів-метафор із модифікатором – назвою вмістилища. Мета статті – розглянути особливості латинсько-англійсько-українського перекладу анатомічних метафор із модифікатором – назва вмістилища. Проаналізовано досвід інших дослідників, зокрема О. Беляєвої та І. Ткаченко, Ю. Макаренко і М. Малащенко. Вид перекладацької трансформації встановлюється за типологією В. Карабана.

Фактичним джерелом обрано Terminologia Anatomica та видання «Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські й англійські еквіваленти)» за редакцією В. Черкасова (2010 р.). Зазначений аналіз проводиться вперше.

Методи дослідження. Застосовано метод суцільної вибірки для пошуку відповідних анатомічних метафоричних бінарм, а також використано семно-компонентний аналіз і порівняльний метод, що пояснює наявні перекладацькі трансформації.

Семно-компонентний аналіз проведено із застосуванням одинадцятитомного Словника української мови, за яким встановлюється первинне лексичне значення, простежується перерозподіл сем, розвиток або заміна конотативного компонента.

Висновки. Досліджено переклад таких термінологічних сполук, як мішечок гортані, слезовий мішок, сумка волосини, слизова (синовіальна) сумка, молочна цистерна, поперекова цистерна, слухова капсула, суглобова капсула, ампула сім'явиносної протоки, камера очного яблука тощо.

Установлено, що переважна більшість зазначених метафоричних термінів виникає на підставі подібності, до уваги беруться колір, форма тощо або функційна схожість. Зазвичай переклад здійснюється словом, що має такий самий характер образності.

Дослідження може бути використане при викладанні теорії перекладу для студентів-філологів, а також у вищих навчальних закладах медичного та фармацевтичного профілю при викладанні освітніх компонент «Українська мова за професійним спрямуванням», «Англійська мова за професійним спрямуванням», «Латинська мова та медична термінологія», а також у перекладацькій практиці.

Ключові слова: анатомічна метафора, метафорична бінарма, модифікатор, термінологічна сполука, термін-метафора, семно-компонентний аналіз, порівняльний метод.

Statement of the problem and its connection with important scientific tasks. Medical terminology is a popular topic for scientific research among modern

Ukrainian linguists, which is explained by the rapid development of the field. Medical science, practice and medical education are international in nature and require

a common, understandable, and universally recognized language.

Latin is such a language. Equally important is the use of uniform, official terminology in the state language in the state system of health care and education, in scientific publications and medical documents.

Each metaphor, in particular a metaphor-term, is a consequence of mental and linguistic activity of a person, which in the process of creation relies on a set of presuppositional background knowledge, marked by the peculiarities of the national worldview. Hence, there is a need for a comparative analysis of meaning transformations when translating medical metaphorical vocabulary from Latin into English and Ukrainian, as well as English-Ukrainian translation.

Actuality of the topic. As of today, there is no thorough research that would comprehensively describe the processes of the emergence of metaphorical valence in the medical terminology, in particular in anatomical and pathoanatomical terminology; a comparative analysis of the equivalents of terms-metaphorical binaries in Ukrainian, English, and Latin languages (international nomenclature) is also missing.

Analysis of recent studies that have begun to address the problem. The analysis of special literature proves that there is a number of approaches to the classification of translation transformations.

The semantic processes which took place during the formation of anatomical metaphorical binary terms in the Ukrainian language, comparison with the English equivalent and the international version in Terminologia Anatomica are considered to be an interesting and relevant topic for research.

Analyzing the borrowed medical terminology in the English language, O. Belyaeva and M. Melashchenko grouped lexical units into three main categories:

- 1) adapted (assimilated) Latin and Latinized Greek terms that have undergone certain changes in modern English and French;
- 2) non-adapted (non-assimilated) words that retain the original form of classical languages;
- 3) «hybrid borrowings» as a special combination of the two previous types. The authors note that the study revealed the fact that modern French assimilated significantly more terms from classical languages, while English most often retains their original (unadapted) form¹.

For the translation of anatomical terms, Yu. Makarenko and I. Tkachenko suggest using the following methods:

1. transcoding and match selection: lateral ligament – латеральна зв'язка;

2. match selection: calcaneofibular ligament – п'ятова малогомілкова зв'язка;

3. descriptive translation: mucosal – що відноситься до слизової оболонки².

Unfortunately, the authors do not detail the methods and do not give separate examples of the translation of metaphorical binaries.

P. Newmark offers the following translation options for metaphors:

- 1) preserving the image in the translation language;
- 2) replacing the image of the source language with a standard image of the translation language, which does not contradict with the culture of the target language;
- 3) reproduction of a metaphor using a figurative comparison with the preservation of the image (but with a possible change of expression);
- 4) translation of a metaphor (or figurative simile) using a figurative simile (or, sometimes, a metaphor) with an interpretation of the meaning (this facilitates understanding, but may lead to a loss of expressiveness of the statement);
- 5) rendering the semantics of the metaphor descriptively (can be used if the metaphor is vague and preservation is inappropriate, although certain aspects of the instruction of the statement may be lost);
- 6) omitting the metaphor if it is redundant (optional);
- 7) preservation of the metaphor with the concretization of the meaning in order to strengthen the image³.

But the classification of modifier types of the metaphorical term according to V. Karaban seems to be the most successful⁴:

- a metaphorical word that has the same or a very similar character of imagery;
- a metaphorical word that has a different character of imagery;
- – a non-metaphorical word that conveys only the denotative meaning of the English metaphorical word, not imagery.

The aim of the research. To analyze the peculiarities of the Latin-English-Ukrainian translation of anatomical metaphors with the modifier name of the receptacle.

Presentation of the main research material.

To select the lexical material for the study, we used the continuous sampling method from the publication «International Anatomical Terminology (Latin, Ukrainian, Russian and English equivalents)» edited by V. Cherkasov (2010)⁵, also used TA (Terminologia Anatomica), published on the website International federation of associations of anatomists⁶.

¹ Melashchenko M., Bieliaieva O., Lysanets Yu. «Lexical Borrowings from Classical Languages in the English and French Medical Terminologies: A Comparative Study», *Wiadomości Lekarskie*, 2018, Vol. 71, Nr. 5, P. 1081 [in English].

² Makarenko Yu., Tkachenko I. «Do problemy perekladu medychnykh termiev v naukovomu anhlomovnomu medychnomu teksti» [To the problem of translation of medical terms in a scientific English-language medical text], *Naukovi zapysky Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, 2014, Vol. 21, P. 267 [in Ukrainian].

³ Newmark P. About Translation. Clevedon: Philadelphia Multilingual Matters, 1991, P. 87-90 [in English].

⁴ Karaban V. Posibnyk-dovidnyk z perekladu anhliiskoi naukovi ta tekhnichnoi literatury na ukrainsku mov [Handbook for translating English scientific and technical literature into Ukrainian], Vinnytsia: Nova knyha, 2001, P. 22 [in Ukrainian].

⁵ Cherkasov V., Bobryk I., Huminskyi Yu., Kovalchuk O. Mizhnarodna anatomichna terminolohiia (latynski, ukrainski, rosiiski ta anhliiski ekvivalenty) [International anatomical terminology (Latin, Ukrainian, Russian and English equivalents)], za red V. Cherkasova, Vinnytsia: Nova knyha, 2010, 391 p. [in Ukrainian].

⁶ Terminologia Anatomica. URL: <https://fipat.library.dal.ca/ta2/>

Metaphors belonging to the semantic class «name of the receptacle», – the fourth largest group among the anatomical medical terms which we have analyzed. The most popular modifier is sac – **мішок (мішечок)** (*мішечок гортані, слъзовий мішок, анальний мішок, пневризматичний мішок, черевний мішок, горловий мішок, грижовий мішок, зацічний мішок, зародковий мішок, шкірний мішок, перикардальний мішок, суглобний мішок, ембріональний мішок* etc.) and bursa – **сумка** (*серцева сумка, суглобова сумка, підм'язова сумка, підшкірна сумка, глоткова сумка* etc.).

Also, long metaphorical series form modifiers cistern – **цистерна** (*міжніжкова цистерна, молочна*

цистерна, поперекова цистерна, мозолиста цистерна etc.) and capsule – **капсула** (*слухова капсула, суглобова капсула, капсула кришталіка, жирова капсула, носова капсула*). A typical option for emergence is external similarity and functional similarity.

In binaries with a modifier **мішок (мішечок)** the nuclear sema remains relevant: «a container sewn from a piece of coarse fabric for storing and transporting loose bodies and various things, as well as a large paper bag for the same purpose»⁷, the emphasis is on the «receptacle» component. Accordingly, when forming an anatomical term – a metaphor, functional similarity is taken as a basis.

Lat.	sacculus laryngis	saccus lacrimalis
Eng.	laryngeal saccul	lacrimal sac
Ukr.	мішечок гортані ⁸	сльзовий мішок ⁹

The translation from Latin and English is carried out by a metaphorical word that has the same figurative character: sacculus (saccus) (Lat.) – sac (Eng.) and – мішок (мішечок) (Ukr.). The only difference, which is a generally isolated phenomenon, is the translation of the genitive metaphor from Latin into English adjectival binary.

Lat.	bursa pili	bursa synovialis
Eng.	bursa pili	synovial bursa
Ukr.	сумка волосини ¹¹	слизова (синовіальна) сумка ¹²

The translation from Latin and English is carried out by a metaphorical word that has the same figurative character.

In metaphorical compounds with the modifier cistern, the term «storage, tank for water and other liquids» remains

In metaphorical binaries with the component **сумка**, the meaning «a structure of connective tissue that surrounds or contains joints, internal organs, etc.» is actualized¹⁰, included in the dictionary codification. From a morphological point of view, binaries retain their features when translated.

relevant»¹³, the transfer occurs on the basis of functional similarity.

The translation from Latin and English is carried out by a metaphorical word that has the same figurative character: cisterna (Lat.) – cistern (Eng.) – цистерна (Ukr.).

Lat.	cisterna chyli	cisterna lumbalis
Eng.	chyle cistern	lumbar cistern
Ukr.	молочна цистерна ¹⁴	поперекова цистерна ¹⁵

A sufficiently productive modifier in the formation of metaphorical series is a **capsule**. The lexeme actualizes the term «a thin membrane that covers internal organs or painful formations in the body»¹⁶. Transfer occurs on the

basis of functional similarity – the ability to wrap and protect internal organs.

The translation from Latin and English is carried out by a metaphorical word that has the same figurative character.

Lat.	capsula lentis	capsula articularis
Eng.	capsule of lens	articular capsule
Ukr.	слухова капсула ¹⁷	суглобова капсула ¹⁸

Much smaller in number is the group of binarms with the ampoule modifier and the camera modifier. In the lexeme, the

nuclear ampoule remains as «a hermetically sealed glass vessel for storing medicinal and other substances in a sterile state»¹⁹.

⁷ Slovník ukrajskoi movy: V 11-ty tomakh. [Dictionary of the Ukrainian language: In 11 volumes], Kyiv: Naukova dumka, 1970-1980, Vol. IV, P. 762 [in Ukrainian].

⁸ Cherkasov V., Bobryk I., Huminskyi Yu., Kovalchuk O. Mizhnarodna anatomichna terminolohiia (latynski, ukrajski, rosijski ta anhlijski ekvivalenty..., op. cit., P. 112

⁹ Ibidem. P. 271

¹⁰ Slovník ukrajskoi movy: V 11-ty tomakh..., op. cit., Vol. IX, P. 837.

¹¹ Cherkasov V., Bobryk I., Huminskyi Yu., Kovalchuk O. Mizhnarodna anatomichna terminolohiia (latynski, ukrajski, rosijski ta anhlijski ekvivalenty ..., op. cit., P. 88.

¹² Ibidem. P. 68

¹³ Slovník ukrajskoi movy: V 11-ty tomakh. ..., op. cit., Vol. IX, P. 219.

¹⁴ Cherkasov V., Bobryk I., Huminskyi Yu., Kovalchuk O. Mizhnarodna anatomichna terminolohiia ..., op. cit., P. 184.

¹⁵ Ibidem. P. 194.

¹⁶ Slovník ukrajskoi movy: V 11-ty tomakh. ..., op. cit., Vol. IV, P. 97.

¹⁷ Cherkasov V., Bobryk I., Huminskyi Yu., Kovalchuk O. Mizhnarodna anatomichna terminolohiia ..., op. cit., P. 269.

¹⁸ Ibidem. P. 51

¹⁹ Slovník ukrajskoi movy: V 11-ty tomakh..., op. cit., Vol. I, P. 40.

Lat.	ampulla ductus deferentis	diverticula ambullae
Eng.	ampulla of ductus deferens	diverticula of ambulla
Ukr.	ампула сім'яносної протоки ²⁰	дивертикули ампули ²¹

The transfer takes place on the basis of functional similarity – the ability to wrap, contain.

In the lexeme, the camera acquires relevance as «the inner hollow part of any building, machine or device»²².

Lat.	camerae bulbi
Eng.	chambers of eyeball
Ukr.	камера очного яблука ²³

Transfer occurs on the basis of functional and external similarity – the ability to wrap, contain, have a hollow inside. In addition, the anatomical binary term *очне яблуко* is translated into English as *eyeball*, into Latin – *bulbus oculi* (eye bulb). Here a translation with a metaphorical word is observed that has a similar character of imagery (similarity of form is taken as the basis of the transfer).

Metaphors belonging to the semantic class «world of objects» are one of the most numerous groups among anatomical medical terms.

When forming metaphorical anatomical terms belonging to the semantic class «name of the receptacle», the most popular modifier is *мішок (мішечок), сумка* and *цистерна*.

Less productive modifiers for the formation of metaphorical binaries are *капсула, ампула, камера*.

Conclusions and prospects for further research.

In the metaphorical binaries studied in this research, the translation is usually carried out by a metaphorical word that which the same figurative character, sometimes by a non-metaphorical word, then a non-metaphorical binary term is formed. We also observe the translation from Latin into English with a monotermin.

The research can be used in teaching the theory of translation for philology students, as well as in higher educational institutions of a medical profile when teaching the disciplines «Ukrainian language for professional purpose», «English language for professional purpose», «Latin medical terminology», as well as in translation practice.

The study of metaphorical binaries among folk names of medicinal plants is considered to be a productive material for further research.

Лисенко Наталія – кандидат філологічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету. Авторка 130 праць наукового та навчально-методичного, 11 навчальних та навчально-методичних посібників з грифом МОН та МОЗ України. Сфера наукових інтересів: символи та метафори в поетичному тексті, семно-компонентний аналіз та особливості перекладу метафор-термінів, методика викладання української мови, дистанційне викладання української мови та української мови як іноземної, викладання педагогіки для дорослої аудиторії, застосування елементів геймінгу і візуалізації при викладанні зазначених дисциплін.

Lysenko Natalia – PhD in Philology, associate professor of the Department of Pedagogy and Psychology of the Institute for Advanced Training of Pharmacy Specialists of the National University of Pharmacy. She is the author of about 130 scientific, educational and critical publications, 11 educational and teaching issues, which was approved by the Ministry of Education of Ukraine and the Ministry of Health of Ukraine. Scientific interests: symbols and metaphors in the poetic text, semicomponent analysis and peculiarities of the translation of metaphor-terms, methods of teaching the Ukrainian language, distance teaching of the Ukrainian language, teaching of the Ukrainian language as a foreign language, teaching pedagogy for an adult audience, using elements of gaming and visualization in teaching these disciplines.

Берестова Алла – кандидат філологічних наук, старший викладач доцент кафедри фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук Національного фармацевтичного університету. Наукові інтереси: семно-компонентний аналіз та особливості перекладу метафор-термінів, методика викладання української мови, дистанційне викладання української мови та української мови як іноземної.

Berestova Alla – PhD in Philology, associate professor, associate professor of the Department of Fundamental and Social and Humanities of the National University of Pharmacy. Scientific interests: semicomponent analysis and peculiarities of the translation of metaphor-terms, methods of teaching the Ukrainian language, distance teaching of the Ukrainian language, teaching of the Ukrainian language as a foreign language.

Литвиненко Ольга – кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки Національного університету цивільного захисту України. Наукові інтереси: історична граматики, семно-компонентний розбір та особливості перекладу метафор-термінів, методика викладання української мови, дистанційне викладання української мови, викладання української мови як іноземної, викладання англійської мови.

Lytvynenko Olha – PhD in Philology, associate professor, associate professor of the language training department of the National University of Civil Protection of Ukraine. Scientific interests: historical grammar, semi-component analysis and peculiarities of translation of metaphor-terms, methods of teaching the Ukrainian language, distance teaching of the Ukrainian language, teaching of the Ukrainian language as a foreign language, teaching of the English language.

Шутак Лариса – кандидат філологічних наук, доцент кафедри суспільних наук та українознавства Буковинського державного медичного університету, автор близько 160 праць наукового, навчально-методичного та публіцистичного характеру, з яких 1 монографія, 5 розділів до двох колективних монографій, 7 навчальних та навчально-методичних посібників з грифом МОН та МОЗ України, 1 національний підручник. Коло наукових

²⁰ Cherkasov V., Bobryk I., Huminskyi Yu., Kovalchuk O. Mizhnarodna anatomichna terminolohiia ..., op. cit., P. 128.

²¹ Ibidem. P. 128

²² Slovyk ukrainskoi movy: V 11-ty tomakh..., op. cit., Vol. IV, P. 82.

²³ Cherkasov V., Bobryk I., Huminskyi Yu., Kovalchuk O. Mizhnarodna anatomichna terminolohiia ..., op. cit., P. 269.

інтересів: категоріальна граматики української мови, порівняльне мовознавство, українська медична термінологія, лінгвопсихологія, українознавство в системі вищої освіти.

Shutak Larysa – Candidate of Philology, Associate Professor of Department of Social Sciences and Ukrainian Studies of Bukovinian State Medical University; she is the author of about 160 scientific, educational and critical publications, including 1 monograph, 5 sections in 2 monographs, 7 educational and teaching issues, which was approved by the Ministry of Education of Ukraine and the Ministry of Health of Ukraine, 1 national textbook. Research interests: Ukrainian, linguistics and cultural studies, problems of the research of Ukrainian medical terminology, the national language education in universities, categorial Ukrainian grammar.

Дорошина Лілія – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій

Національної академії Національної гвардії України. Коло наукових інтересів: лексикологія, лінгвокультурологія, методика викладання української мови, теорія мовної комунікації, стратегічні комунікації, перекладознавство.

Doroshyna Liliia – PhD in Philology, Associate Professor of the Department of Philology, Translation and Strategic Communications of the National Academy of the National Guard of Ukraine. Scientific interests: lexicology, linguoculturology, methods of teaching the Ukrainian language, theory of linguistic communication, strategic communications, translation studies.

Received: 13.11.2024

Advance Access Published: December, 2024

© N. Lysenko, A. Berestova, O. Lytvynenko, L. Shutak, L. Doroshyna, 2024